

การสอบสวนและพิจารณาคดีมรรยาทนายความ

นายก่อศักดิ์ เจนสมุทรสินธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-128-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019168 113200190

The Investigation and Procedure of Private Practising
Lawyers' Ethics Case

MR. KORSAK CHENSAMUDSIN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-128-9

The Investigation and Procedure of Private Practising
Lawyers' Ethics Case

MR. KORSAK CHENSAMUDSIN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-128-9

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ก่อก็คดี เจนสมุทธรลีนธุ์ : การสอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความ (INVESTIGATION AND PROCEDURE OF PRIVATE PRACTISING LAWYERS' ETHICS CASE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.มรุธา วัฒนชะวีระกุล, ศ.ดร.วิษณุ เครืองาม, 306 หน้า. ISBN 974-581-128-9

การสอบสวนและพิจารณาลงโทษคติมรรยาททนายความ เป็นมาตรการในการควบคุมวินัยแก่สมาชิก ภายหลังจากเกิดการประพฤติผิดข้อบัญญัติว่าด้วยจรรยาบรรณทนายความ โดยที่สภาทนายความในฐานะตัวแทนของรัฐที่ได้รับอำนาจมหาชนให้ควบคุมมรรยาททนายความ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสภาทนายความกับสมาชิก เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะบังคับตามบทกฎหมายให้อำนาจไว้ ดังนั้นในการดำเนินการกระบวนการพิจารณาคติมรรยาททนายความ จึงมีลักษณะเป็นคดีปกครอง กล่าวคือ มีแนวคิดพื้นฐานทางปรัชญา รูปแบบ และวิธีพิจารณาคดีเช่นเดียวกับคดีปกครอง

การศึกษาวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อทราบถึงมาตรฐานการสอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความในต่างประเทศ โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา จากนั้นเป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อทราบถึงปัญหาข้อบกพร่องและความคลาดเคลื่อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการสอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความของไทย โดยแยกพิจารณาได้เป็น 3 ส่วน

ก. ในส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ทางด้านปรัชญาและความเป็นเอกเทศของคติมรรยาททนายความ

ข. ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดองค์กร และบุคลากร อันได้แก่ องค์ประกอบ คุณสมบัติ และความเป็นอิสระ ของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่สอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528

ค. ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และขั้นตอนต่าง ๆ ในวิธีพิจารณาคติมรรยาททนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528

ท้ายที่สุด ผู้เขียนได้สรุปและเสนอแนะแนวทางแห่งการกำหนดมาตรฐานของการดำเนินการสอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความ ทั้งในเรื่องการจัดองค์กร บุคลากร และวิธีพิจารณาความ ทั้งนี้เพื่อแสดงความพยายาม ส่วนหนึ่งที่จะผลักดันให้ระบบการสอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความของไทย มีรูปแบบและวิธีพิจารณาความที่เป็นมาตรฐานที่ควรจะเป็นตรงตามเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้มากที่สุด

ภาควิชา .....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา .....2534.....

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C070454 : MAJOR LAW

KEY WORD : INVESTIGATION AND PROCEDURE/PRIVATE PRACTISING LAWYERS' ETHICS CASE

KORSAK CHENSAMUDSIN : INVESTIGATION AND PROCEDURE OF PRIVATE PRACTISING LAWYERS' ETHICS CASE. THESIS ADVISORS : ASST.MOORATA WATANASHEEVAKUL, PROF.DR.VISANU KRUENGAM, 306 PP. ISBN 974-581-128-9

The Investigation and Procedure of Private Practising Lawyers' Ethics Cases are disciplinary measures against a member after a breach of the Private Practising Lawyers' Ethics Act, with the Law Society acting as the state's representative invested with public power to supervise lawyers' ethics. The relationship between the Law Society and its members is one of a compulsory nature as empowered by the law. Consequently, in the conduct of the Procedure of Private Practising Lawyers' Ethics Case there are the characters of administrative cases, i.e. the same, basic philosophical concept, style and procedure as those of administrative cases.

This research study was aimed at learning about the standards of investigations and procedures of Private Practising Lawyers' Ethics Case overseas by means of studying and comparing with those in France, England and the United States of America and Then studying and analyzing with a view to learn about problems, defects and errors arising in connection with the investigation and procedure of Private Practising Lawyers' Ethics Cases in Thailand, the examination of which may be Devided. into three parts:

- a. The part dealing with the basic philosophical concept and the individuality of Private Practising Lawyers' Ethics Cases.
- b. The part dealing with organization and personnel, i.e. factors, qualifications and independency of the committee in charge of the Investigation and Procedure of Private Practising Lawyers' Ethics Cases under the Lawyers Society Act B.E. 2528 (A.D.1985)
- c. The part dealing with the rules and steps in the Procedure of Private Practising Lawyers' Ethics Cases under the Lawyers Society Act B.E. 2528. (A.D.1985)

Finally, the writer concluded and recommended ways of establishing the standards of the Investigation and Procedure of Private Practising Lawyers' Ethics Cases in all of the aspects of organization, personnel and procedure so as to demonstrate part of an effort to push for a system of investigating and trying Private Practising Lawyers' Ethics Cases in Thailand in order to establish the standard, desirable style and procedure to meet the spirits intentions and objectives of Thai laws as much as possible.

ภาควิชา .....นิติศาสตร์
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล และท่านศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม เป็นอย่างสูงที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในด้าน การศึกษาค้นคว้า วิจัย ตลอดจนตรวจร่างแก้ไขวิทยานิพนธ์ ทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล ที่ได้กรุณาให้กำลังใจ คำแนะนำและปรับปรุง ตลอดจนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ชิงชัย มะโนทัย ท่านอาจารย์จรัญ ภักดีชนากุล ท่านอาจารย์สีก กอแสง เรือง และท่านอาจารย์ชาญ แก้วชูใส ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ท่านอาจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ ที่ได้กรุณาช่วยแปล และเรียบเรียง ข้อมูลในส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณ คุณสมบูรณ์ แพงคุณ หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการมรยาททนายความ สภาทนายความ ที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุน ด้านเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับ และคำวินิจฉัยคดีมรยาททนายความ

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบบูชาพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้กรุณาส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาในระดับมหาบัณฑิต ขอขอบคุณพี่น้อง เพื่อนๆ และคุณภาวนา สุตะพาหะ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ให้กำลังใจ สนับสนุนผู้เขียนมาโดยตลอด จนสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาตามความมุ่งหวัง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 บททั่วไป	
2.1 ความหมายของคำว่า "ทนายความ".....	9
2.2 แนวความคิดว่าด้วย วิชาชีพทนายความ	10
2.3 ความจำเป็นในการควบคุมวิชาชีพทนายความ.....	13
2.4 ประวัติวิชาชีพทนายความในประเทศไทย.....	15
2.5 พัฒนาการของการควบคุมวิชาชีพทนายความในประเทศไทย.....	17
2.6 สภาทนายความ.....	19
2.7 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาทนายความ.....	20
2.8 สถานะทางกฎหมายของสภาทนายความ.....	21

2.9	วิเคราะห์สถานะทางกฎหมายของสหภาพนายความ.....	22
2.9.1	การจัดตั้งสหภาพนายความ.....	23
2.9.2	กิจกรรมของสหภาพนายความ.....	24
2.9.3	วิธีการดำเนินงานของสหภาพนายความ.....	24
2.10	บทบาทและภารกิจของสหภาพนายความ.....	25
2.10.1	หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกนิติกรรมทางปกครองและ นิติกรรมทางตุลาการ.....	25
2.10.1.1	นิติกรรมทางปกครอง.....	26
2.10.1.2	นิติกรรมทางตุลาการ.....	27
2.10.1.3	เกณฑ์ในการพิจารณาว่าองค์กรใดเป็นองค์กร ทางปกครองหรือองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท และนิติกรรมใดมีลักษณะเป็น นิติกรรมทางปก ครองหรือนิติกรรมทางตุลาการ.....	28
2.10.1.4	นิติกรรมทางปกครองและนิติกรรมทางตุลา การของสหภาพนายความ	31
ก.	นิติกรรมทางปกครองของสหภาพนายความ.....	33
ข.	นิติกรรมทางตุลาการของสหภาพนายความ.....	34
บทที่ 3	คดีมรรยาททนายความ	
3.1	ความหมายและขอบเขตของคำว่า "คดีมรรยาททนาย ความ".....	38
3.2	ลักษณะเฉพาะของคดีมรรยาททนายความ.....	39
3.3	ขอบเขตของคดีมรรยาททนายความ.....	44
3.4	ลักษณะความผิดที่จะเข้าข่ายเป็นคดีมรรยาททนายความ.	44
3.4.1	การประพฤติผิดมรรยาทต่อศาลและในศาล.....	44
3.4.2	การประพฤติผิดมรรยาทต่อทนายความด้วยกัน.....	49

3.4.3 การประพจน์ผิดมรรยาทต่อ ลูกความ บุคคลภายนอก และอื่นๆ.....	53
3.4.4 มรรยาทในการปฏิบัติตามคำสั่งตามกฎหมายและข้อ บังคับ.....	59
3.5 องค์กร และหลักที่ใช้ในการสอบสวนและพิจารณาคดี มรรยาททนายความ ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติ ทนายความ พ.ศ. 2528	60
3.5.1 เนติบัณฑิตยสภา.....	61
3.5.2 คณะกรรมการมรรยาททนายความ.....	62
3.5.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมรรยาททนายความ	62
3.5.4 วิธีพิจารณาคดีมรรยาททนายความ.....	63
3.5.5 การลงโทษคดีมรรยาททนายความกรณีต้องคำพิพาก ษาถึงที่สุดให้จำคุก.....	68
3.5.6 การประกาศผลคำวินิจฉัย.....	68
3.5.7 การขอกลับเข้ามาเป็นทนายความใหม่.....	69
3.6 องค์กร และหลักที่ใช้ในการสอบสวนและพิจารณาคดี มรรยาททนายความ หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติ ทนายความ พ.ศ. 2528.....	69
3.6.1 คณะกรรมการมรรยาททนายความ.....	70
3.6.2 คณะกรรมการสอบสวน.....	72
3.6.3 วิธีพิจารณาคดีมรรยาททนายความ.....	74
3.6.4 การลบชื่อทนายความออกจากทะเบียน กรณีต้องรับ โทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด.....	86

บทที่ 4 องค์กร และหลักการสอบสวนพิจารณาคดีมรรยาททนายความ
ซึ่งเป็นหลักสากลโดยทั่วไป

4.1	องค์กร และหลักที่ใช้ในการสอบสวนและพิจารณาคดี มรรยาททนายความในประเทศฝรั่งเศส (Conseil de l'Ordre).....	87
4.1.1	องค์กรของสภาทนายความฝรั่งเศส.....	89
	1 ที่ประชุมใหญ่สภาทนายความ (L'assemblée générale).....	89
	2 คณะกรรมการสภาทนายความ (Conseil de l'ordre).....	89
	3 นายกสภาทนายความ (batonnier).....	92
4.1.2	การควบคุมวิชาชีพทนายความในประเทศฝรั่งเศส.	94
4.1.3	วิธีพิจารณาคดีมรรยาททนายความ.....	95
	4.1.3.1 เขตอำนาจของศาลคดีมรรยาททนายความ..	102
	4.1.3.2 รูปแบบการพิจารณาคดี.....	104
	4.1.3.3 ลักษณะของศาลคดีมรรยาททนายความ.....	107
	4.1.3.4 คำพิพากษาคดีมรรยาททนายความ.....	111
	4.1.3.5 การขอกลับเข้าเป็นทนายความใหม่.....	115
4.2	องค์กร และหลักที่ใช้ในการสอบสวนและพิจารณาคดี มรรยาททนายความในประเทศอังกฤษ (Domestic Tribunal).....	116
4.2.1	โซลิซิเตอร์ (Solicitor).....	118
	4.2.1.1 องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมวิชาชีพโซลิซิเตอร์..	118
	4.2.1.2 องค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนและพิจารณาคดี มรรยาท.....	119
	4.2.1.3 เขตอำนาจ.....	119
	4.2.1.4 วิธีพิจารณาคดีมรรยาททนายความ.....	120

4.2.1.4.1	การยื่นคำกล่าวหา.....	120
4.2.1.4.2	การพิจารณาคดี.....	122
4.2.1.4.3	คำวินิจฉัย.....	129
4.2.1.4.4	การอุทธรณ์.....	130
4.2.2	บารริสเตอร์ (Barrister)	
4.2.2.1	องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมวิชาชีพบารริสเตอร์	130
4.2.2.2	สิทธิและหน้าที่ของบารริสเตอร์.....	132
4.2.2.3	ความสัมพันธ์กับลูกความ.....	132
4.2.2.4	การควบคุมมรรยาททางวิชาชีพของบารริสเตอร์.....	133
4.2.2.5	คณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ	133
4.2.2.6	วิธีพิจารณาคดีมรรยาททนายความ.....	134
4.2.2.6.1	การกล่าวหาคดีมรรยาท.....	135
4.2.2.6.2	คณะกรรมการมรรยาททนายความ....	136
4.2.2.6.3	การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของคณะกรรมการมรรยาท.....	137
4.2.2.6.4	คำวินิจฉัย.....	140
4.2.2.6.5	การลงโทษ.....	140
4.2.2.6.6	การรายงานการไต่สวนและคำวินิจฉัย.	141
4.2.2.6.7	การอุทธรณ์.....	142
4.3	องค์กร และหลักที่ใช้ในการสอบสวนและพิจารณาคดีมรรยาททนายความในประเทศสหรัฐอเมริกา (Bar Associations).....	144
4.3.1	องค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนและพิจารณาคดีมรรยาททนายความ.....	149

4.3.2	วิธีพิจารณาคดีมรยาททนายความ.....	154
4.3.3	คำพิพากษา.....	162
4.3.4	การดำเนินคดีมรยาททนายความในกรณีทนายความ ผู้ถูกกล่าวหาถูกตัดสินว่ากระทำผิดในคดีอาญา....	164
4.3.5	การดำเนินคดีมรยาททนายความโดยอาศัยการลง โทษในคดีมรยาทในเขตอำนาจศาลอื่น.....	165
4.3.6	การดำเนินคดีมรยาททนายความโดยอาศัย การรับ สารภาพ.....	165
4.3.7	การลงโทษทนายความผู้ประพฤติผิดมรยาททนาย ความ.....	166

บทที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากองค์การควบคุมและหลักการสอบสวน
พิจารณาคดีมรยาททนายความในประเทศไทยในปัจจุบัน

5.1	ปัญหาการจัดองค์กรของสภานายกพิเศษ แห่งสภานาย ความ.....	169
5.2	คุณสมบัติและองค์ประกอบของคณะกรรมการ.....	171
5.3	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ.....	177
5.4	ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนและ ความรับผิดชอบของกรรมการในกรณีละเมิด.....	181
5.5	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร.....	184
5.6	วิธีพิจารณาคดีมรยาททนายความ.....	188
5.6.1	ระบบวิธีพิจารณาคดีมรยาททนายความ.....	190
5.6.2	การสร้างวิธีพิจารณาคดีมรยาททนายความ.....	193
5.7	บุคคลผู้ได้รับความเสียหายในคดีมรยาททนายความ...	194
5.8	ปัญหาในการเขียนและยื่นคำกล่าวหา.....	197

5.9 การนับอายุความ.....	201
5.10 การสอบสวนคดีมรยาททนายความ.....	205
5.11 การถอนคำกล่าวหาในคดีมรยาททนายความ.....	206
5.12 การให้เหตุผลในคำวินิจฉัย(Reasoning).....	212
5.13 การอุทธรณ์.....	219
5.13.1 สิทธิการอุทธรณ์คำสั่งชี้ขาดในคดีมรยาทของบุคคล ผู้ได้รับความเสียหาย.....	220
5.13.2 การขอขยายระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์.....	221
5.13.3 การเป็นที่สุดของคำสั่งลงโทษในคดีมรยาททนาย ความ.....	227
5.13.4 การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษความออกจากทะเบียน ในกรณีต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด ตาม มาตรา 69.....	229
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	233
บรรณานุกรม.....	246
ภาคผนวก.....	254